RUOVEDEN RANTAOSAYLEISKAAVAN MUUTOS 2: LIITO-ORAVA JA LUONTOTYYPIT

FM (biologi) Turkka Korvenpää
3.10.2024

Envibio

Sisällys:

1. JOHDANTO 3
2. LIITO-ORAVA 4
3. LUONTOTYYPIT JA KASVILLISUUS 4
4. KIRJALLISUUS JA LÄHTEET 9

Kannen kuva: Tuoretta kangasmetsää selvitysalueen eteläosassa luontotyyppikuviolla 4.

Pohjakartat: © Maanmittauslaitos 09/2024

Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy
Hanhenkaari 10 as 16
21420 Lieto
Puh. 045-6793602
www.envibio.net

1. JOHDANTO

Nosto Consulting Oy tilasi Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy:ltä liito-orava- ja luontotyyppiselvityksen Ruoveden Pohtion kylässä, Yläsenjärven itärannalla sijaitsevalta alueelta (kartta 1). Selvitystä voidaan käyttää Ruoveden rantaosayleiskaavan muutostyössä.

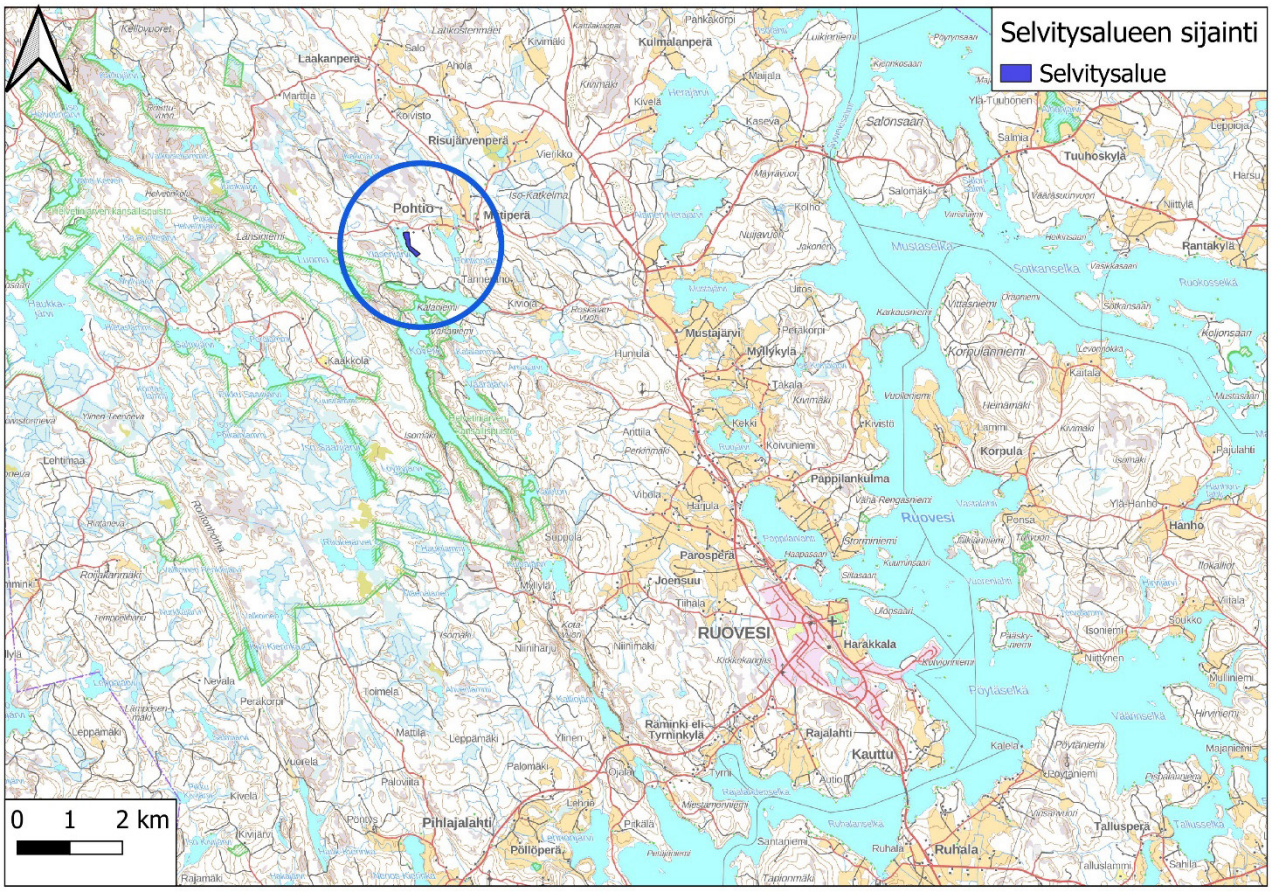

Kartta 1. Selvitysalueen sijainti (ympyröity sinisellä).

Selvityksen teki FM (biologi) Turkka Korvenpää, ja se perustuu 16.5.2024 ja 11.9.2024 suoritettuihin maastokäynteihin. Suomen Lajitietokeskukselle tehtiin myös aineistopyyntö (Suomen Lajitietokeskus 2024) selvitysalueelta ja sen välittömästä lähiympäristöstä. Lajitietokeskuksen aineistoissa ei ollut yhtään havaintoa.

2. LIITO-ORAVA

Liito-orava sisältyy EU:n luontodirektiivin IV-liitteeseen, ja sen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on kielletty. Liito-orava suosii varttuneita ja tiheitä kuusivaltaisia sekametsiä, joissa kasvaa haapoja ja muita lehtipuita. Se pesii tavallisimmin puiden koloissa, mutta kelpuuttaa myös pöntöt. Liito-oravan paras kartoitusaika on keväällä, jolloin sen keltaisia papanoita voi löytää pesä- ja ruokailupuiden alta.

Liito-oravakartoituksen maastotyöt tehtiin 16.5.2024. Liito-oravan papanoita etsittiin runkomaisten haapojen sekä suurimpien kuusten ja koivujen tyviltä. Papanoita tai muita merkkejä lajista ei löydetty. Selvitysalueella ei kasva liito-oravalle hyvin sopivaa metsää. Yläsenjärven rannalla on alueen pohjoisosassa jossain määrin soveltuvaa puustoa mutta vain erittäin kapeana kaistaleena. Maanmittauslaitoksen avoimien aineistojen ilmakuvissa näkyvä hieman varttuneempi metsä on pääosin avohakattu tuoreimpien ilmakuvien kuvauksen jälkeen.

3. LUONTOTYYPIT JA KASVILLISUUS

Selvitysalueen luontotyyppejä ja kasvillisuutta kartoitettiin liito-oravakartoituksen yhteydessä 16.5.2024 sekä vielä uudelleen 11.9.2024. Alue jaettiin viiteen luontotyyppikuvioon, jotka rajattiin kartalle GPS-laitetta ja ilmakuvia apuna käyttäen. Kustakin kuviosta laadittiin sanallinen kuvaus sekä määritettiin, onko kyseessä jokin alla luetelluista arvokkaista luontotyypeistä:

- luonnonsuojelulain suojaama luontotyyppi
- vesilain suojaama luontotyyppi
- metsälain erityisen tärkeä elinympäristö
- Metso-kriteerit täyttävä kohde
- uhanalaisen luontotyypin edustava esiintymä
- muu luontoarvoiltaan merkittävä kohde

Yhtään arvokasta luontotyyppikohdetta ei löydetty. Seuraavassa esiteltävät kuviot on merkitty karttaan 2. Kuvioita ei esitetä ilmakuvalla, sillä tuore avohakkuu ei näy vielä

ilmakuvissa. Ylästenjärvi on karu, eikä sen rannoilla kasva kuin kapealti harvaa saraikkoa. Kelluslehtisiä vesikasveja esiintyy niukasti.

Kuvio 1: Metsitetty pelto. Kuvio on merkitty aivan eteläisintä reunaansa lukuun ottamatta pelloksi vielä vuoden 1997 maastokartassa (www.vanhatkartat.fi). Nykyään kuviolla kasvaa harvennettua nuorta kuusi – koivumetsää (kuva 1), jossa on paikoin vähän haapaa. Maassa lojuu harvennushakkuutähteitä. Kenttäkerroksessa kasvaa jo sekaisin lehto- ja toisaalta avomaiden kasveja. Lajistoon kuuluvat mm. rönsyleinikki, metsäalvejuuri, metsäkurjenpolvi, ahomansikka, aitovirna, metsäkastikka, kevätlinnunherne, huopaohdake, lillukka, koiranputki, nurmitädyke, voikukka, isonokkonen, sormisara, syyläjuuri ja niukka mustakonnanmarja.

Kuva 1. Harvennettua nuorta kuusi - koivumetsää entisellä pellolla (luontotyyppikuvio 1).

Kuvio 2: Kapea hakkuissa säästetty suojavyöhyke järven rannalla. Kuivaa keskiravinteista lehtoa olevan kuvion melko varttunut puusto koostuu koivuista, männyistä, kuusista, pihlajista ja haavoista. Lisäksi on muutamia harmaaleppiä. Metsä on hoidettua, eikä lahopuuta ole, minkä vuoksi kuviota ei arvioitu metsälain erityisen tärkeäksi elinympäristöksi tai muuten luontoarvoiltaan merkittäväksi. Kenttäkerroksessa tavataan esim. lillukkaa,

sormisaraa, metsäkurjenpolvea, puolukkaa, kieloa, mustikkaa ja erittäin niukasti mustakonnanmarjaa.

Kuvio 3: Melko tiheäpuustoinen, kivinen, kapea, hakkuissa säästetty suojavyöhyke järven rannalla. Lähinnä lehtomaista kangasta olevan kuvion suhteellisen varttunut puusto koostuu kuusista, koivuista, harmaalepistä ja haavoista. Maassa makaa muutama lahopuu. Kasvistoon kuuluvat mm. lillukka, sinivuokko, metsäkurjenpolvi, kielo ja metsäimarre.

Kuva 2. Rantaan hakkuussa jätettyä suojavyöhykettä luontotyyppikuviolla 4.

Kuvio 4: Melko nuorta kuusi – mäntymetsää kasvava tuore kangas, jossa on myös vähän koivua. Aivan kuvion kaakkoiskulmassa kasvaa nuorta mäntymetsää. Suurin osa kuviosta on järven rannalle viereisessä hakkuussa jätettyä suojavyöhykettä (kuva 2). Maassa lojuu muutama maapuu ja kuviolla seisoo katkennut pystyyn kuollut kuusi. Kaiken kaikkiaan lahopuuta on kuitenkin tavanomaisesti hoidetussa talousmetsässä vähän. Kenttäkerroksessa tavataan runsaiden mustikan ja puolukan lisäksi mm. pallosaraa, metsälauhaa, lillukkaa ja kanervaa. Järven rantavedessä kasvaa vain vähän saraikkoa, eikä kelluslehtisiä juuri esiinny. Rantaviivalla (kuva 3) tavataan esim. suopursua, jouhisaraa ja siniheinää.

Kuva 3. Järvenrantaa luontotyyppikuviolla 4.

Kuva 4. Luontotyyppikuvio 5 on avohakkuuta.

Kuvio 5: Hiljattain avohakattu tuore kangas (kuva 4), jolle on istutettu kuusen taimia. Kasvistoon kuuluvat esim. mustikka, puolukka, maitohorsma, vadelma, kevätpiippo ja metsälauha. Kartoitetun alueen ulkopuolelle ulottuvalle hakkuulle on jätetty muutamia pystyyn kuolleita kuusia.

Kartta 2. Luontotyyppikuviot.

4. KIRJALLISUUS JA LÄHTEET

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Kontula, T. & Raunio. A. (toim.). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018.

Kontula, T. & Raunio. A. (toim.). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.

Lindholm, T. & Tuominen, S. 1993. Metsien puuston luonnontilaisuuden arviointi. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja A 3. 40 s.

Meriluoto, M. & Soininen, T. 1998. Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehti Kustannus & Tapio. 192 s.

Mäkelä, K. & Salo, P. 2024. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023. 374 s.

Pääkkönen, P. & Alanen, A. 2000. Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohje. Suomen ympäristökeskuksen monisteita 188. Suomen ympäristökeskus. 128 s.

Suomen Lajitietokeskus 2024. Aineistopyyntö 3.10.2024 (ei havaintoja).

Syrjänen, K., Hakalisto, S., Mikkola, J., Musta, I., Nissinen, M., Savolainen, R., Seppälä, J., Seppälä, M., Siitonen, J. & Valkeapää, A. 2016. Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäympäristöjen tunnistaminen. METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet 2016-2025. Ympäristöministeriön raportteja 17/2016. 75 s.

www.vanhatkartat.fi

Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus (2021). Suomen lajien alueellinen uhanalaisuusarviointi 2020. https://www.ymparisto.fi/punainenlista